

İcra takibine konu edilen şüpheli alacaklardan tahsil edilemeyenlerin icradan feragat edilmesi halinde değersiz alacak olarak kabul edilip edilmeyeceği.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	E-93181689-105-16107
Tarih	07.11.2022

T.C.

KARAMAN VALİLİĞİ

Defterdarlık Gelir Müdürlüğü

Sayı : E-93181689-105-16107

07.11.2022

Konu : İcra takibine konu edilen şüpheli alacaklardan tahsil edilemeyenlerin icradan feragat edilmesi halinde değersiz alacak olarak kabul edilip edilmeyeceği.

İlgide kayıtlı özelge talep formunuz ve eklerinin incelenmesinden, şirketinize borçlu olan müşterilerinizden tahsil edemediğiniz alacaklarınızdan şüpheli hale gelenlere icra takibi yapmak suretiyle karşılık ayırarak gider yazdığınız, ancak bazı borçlulara ulaşamadığınız, bazı borçlulara ise ulaşmakla beraber alacağınızın tahsil imkanı olmadığından bahisle, bu ulaşamadığınız ve ulaşıp da tahsil olanağı kalmayan şüpheli alacaklarınız için icra takibinden feragat ederek bilançodan terkin edebilme hususlarında görüş talep edildiği anlaşılmaktadır.

213 sayılı Vergi Usul Kanununun 322 nci maddesinde, "*Kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkan kalmayan alacaklar, değersiz alacaktır.*

Değersiz alacaklar, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybederler ve mukayyet kıymetleriyle zarara geçirilerek yok edilirler.

İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin bu madde hükmüne giren değersiz alacakları, gider kaydedilmek suretiyle yok edilirler." hükümleri yer almaktadır.

Bu hükme göre, kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkân kalmayan alacakların değersiz alacak olacağı, değersiz alacakların, bu mahiyete girdikleri tarihte tasarruf değerlerini kaybedecekleri ve mukayyet kıymetleriyle zarara geçirilerek yok edileceği ve işletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin bu madde hükmü kapsamına giren değersiz alacaklarını gider kaydetmek suretiyle yok edeceği hüküm altına alınmıştır.

Bu bağlamda mezkûr madde uygulamasında değersiz alacak; kaybedilmiş, tahsiline imkân kalmamış, değeri sıfıra inmiş bir alacak olup, alacağın bu durumunun, kazai bir hükümle veya kanaat verici bir vesika ile tevsik edilmesi icap etmektedir. Kazai bir hükümden anlaşılması gereken, alacağın tahsili için kanun yollarına başvurulmuş olması, icra takibinin yapılmış bulunması, bu müracaatlar ve takipler sonunda, alacağın ödenmeyeceğine hâkim tarafından hükmedilmiş olması; kanaat verici vesika teriminden ise ödemeyi imkânsız hale getirmiş hal ve sebepler sonucu ortaya çıkmış belgeler anlaşılmalıdır. Alacağın tahsil güçlüğüne objektif ve inandırıcı belgelerle ortaya konması değersiz alacak uygulaması bakımından önem arz etmekte olup, kanun koyucu tarafından da, değersiz hale geldiği ileri sürülen alacağın ciddi olarak takip edildiğine ilişkin çabaların kazai bir hüküm veya kanaat verici bir vesika ile tevsiki öngörülmüştür.

Kanaat verici bir vesikadan ne anlaşılması gerektiği hususunda ise Kanunda yeterli açıklık bulunmamakla birlikte, mezkûr madde uygulamasında kanaat verici vesikalara;

- Borçlunun herhangi bir mal varlığı bırakmadan ölümü veya 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 32 ve izleyen maddelerine göre mahkemelerce borçlu hakkında verilen gaiplik kararı ve mirasçılarının mirası reddettiklerine dair sulh hukuk mahkemelerince verilmiş bulunan mirası red kararı,

- Borçlu aleyhine alacaklı tarafından açılan davayı borçlunun kazandığına dair mahkeme kararı,

- Mahkeme huzurunda alacaktan vazgeçildiğine ilişkin olarak düzenlenmiş belgeler,
- Alacaktan vazgeçildiğine dair konkordato anlaşması,
- Borçlunun dolandırıcılıktan mahkûm olması ve herhangi bir mal varlığı bulunmadığını belgeleyen resmi evrak,
- Borçlunun adresinin saptanamaması nedeniyle icra takibat dosyasının kaldırıldığını ve yasal süresi içerisinde yenileme talebinde de bulunulmadığını gösteren icra memurluğu yazısı,
- Gerek doğuşu gerekse vazgeçilmesi bakımından belli ve inandırıcı sebepleri olmak şartıyla alacaktan vazgeçildiğini gösteren anlaşmalar, (Alacaklının tek taraflı irade beyanı ile alınmasından vazgeçilen alacakların, değersiz alacak olarak zarar kaydı mümkün değildir.)
- Ticaret mahkemesince borçlu hakkında verilmiş ve ilgili masa tarafından tasfiyeye tabi tutulmuş bulunan iflas kararına ilişkin belgeler

örnek olarak sayılabilir.

Bununla birlikte, mezkûr madde uygulamasında, yapılan icra takibi sürecinde ilgili İcra Müdürlüğünden alınan rehin açığı belgesi, aciz belgesi, haciz tutanağı ve semeresizlik belgesi alacağın değersiz hale geldiğine ilişkin kanaat verici vesikalar kapsamında değerlendirilmemektedir.

Diğer taraftan, borcu sona erdiren sebeplerden birisi imkânsızlıktır. İmkânsızlık bir borcun ifasının çeşitli sebeplerle (umulmayan hâl, kaza, zorlayıcı sebep vb.) kısmen veya tamamen mümkün olmamasıdır. Bu imkansızlık maddi imkansızlık olabileceği gibi hukuki imkansızlık da olabilir. İmkânsızlık nedeniyle asıl borç ve ona bağlı ikinci dereceden borçlar ortadan kalkar. Sözleşmenin kurulması sırasında ortaya çıkan imkânsızlığa başlangıçtaki imkânsızlık; sözleşmenin kurulmasından sonra ortaya çıkan imkânsızlığa ise sonraki imkânsızlık denir. Başlangıçtaki objektif imkânsızlık, sözleşmenin batıl olmasına neden olur. Sonraki imkânsızlık, şayet borçlunun kusurundan ileri geliyorsa kusurlu imkânsızlık, borçluya yükletilemeyen bir sebepten ileri geliyorsa kusursuz imkânsızlık ismini alır. Borcun ifası borçlunun sorumlu tutulamayacağı sebeplerle imkânsızlaşırsa, borçlu, borçtan (kısmen imkânsızlaşma durumunda, borcunun sadece imkânsızlaşan kısmından) kurtulur. Ancak kısmi ifa imkânsızlığının önceden öngörülebilmesi durumunda taraflarca böyle bir sözleşmenin yapılmayacağı açıkça anlaşılırsa, kısmi imkansızlaşma durumunda borcun tamamı sona erer. Karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde imkânsızlık sebebiyle borçtan kurtulan borçlu karşı taraftan almış olduğu edimi sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri vermekle yükümlü olup, henüz kendisine ifa edilmemiş olan edimi isteme hakkını kaybeder. Kanun veya sözleşmeyle hasarın alacaklıya yükletilmiş olduğu durumlar, bu hükmün dışındadır. Ancak, taraflar sözleşmede, bir tarafın borcunun ifası kusuru bulunmaksızın imkânsızlaşsa bile diğer tarafın kendi borcunu ifa edeceğini, önceden ifa etmişse geri alamayacağını kararlaştırabilir.

Buna göre, kazai bir hükmün bulunmaması durumunda, yukarıda belirtilen mahiyette kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkân kalmadığı tevsik edilebilen alacaklar için mezkûr madde kapsamında işlem tesis edilebilmektedir olup, aksi halde bu kapsamda işlem tesis edilememektedir. Bu kapsamda, icra takibi dosyasının borçlunun bulunmaması nedeniyle takipsizlik kararıyla kapatılması halinde alacağın tahsili yönünde fiili olarak imkansızlık durumu ortaya çıkacağından bu alacağın, aynı madde uygulamasında değersiz alacak olarak kabul edilmesi mümkün bulunmaktadır. Ancak, söz konusu alacağın değersiz hale geldiği yıl hesaplara zarar olarak yazılması gerekmekte olup, ilgili yılda zarar yazılmayan alacağın daha sonraki yıllarda değersiz alacak olarak dikkate alınması mümkün bulunmamaktadır.

Ayrıca, icra takibine istinaden şüpheli alacak karşılığı ayrıldığı belirtilen alacaklarınızın, icra takibinden feragat edilmesi suretiyle mezkûr madde kapsamında değersiz alacak olarak dikkate alınması mümkün bulunmamaktadır.

Bilgilerinize rica ederim.

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026